

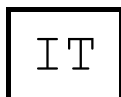
Tutustu kääntäjiin

FILIn 40-vuotisjuhlan kunniaksi esittelemme viikottain Suomen kirjallisuuden kääntäjiä.

> Katso kaikki esitellyt kääntäjät

TUTUSTU KÄÄNTÄJIIN > IRENE SORRENTINO

Irene Sorrentino

Kääntää kielille: italia

Irene Sorrentino

Tieni kääntäjäksi:

Jo lukioaikoina ihastuin vieraiden kielten sekä niiden kirjallisuuden opiskeluun ja tutkimukseen. Itse asiassa juuri silloin todella tajusin, että useimpia lempikirjailijoistani oli käännetty toisille kielille. Muutettuani asumaan Suomeen kääntämisestä tuli osa arkielämäni, ja monien vuosien ajan tunsin olevani kahden maailman välisessä polttopisteessä.

Valmistuttuani vuonna 2010 Helsingin yliopistosta filosofian maisteriksi aloitin urani kääntäjänä – hitaasti ja asteittain, sanoisin jopa huomaamattani.

Voisinpa kuvainnollisesti sanoa, että minulle kääntäminen on ollut – ja on yhä edelleenkin – kuin magneetti. Mitä enemmän käänän suomesta italiaan, sitä enemmän tämä työ kiehtoo minua. Kääntämisestä on tullut minulle ilon lähde ja uteliaisuuden herättäjä. Ja sitten vain jossain vaiheessa päätin, että intohimostani voikin ihan hyvin tulla myös työni.

Valintani ei siis ollut vain kielivalinta vaan myös kirjallisuusvalinta.

Helsingin yliopistossa sivuaineeni oli kotimainen kirjallisuus. Kursseilla perehdyin Suomen kirjallisuuden historiaan ja siinä vaiheessa klassikot, modernit teokset sekä nykykirjailijoiden tuotannot tulivat minulle tutuiksi. Kiinnostuin teoksissa käsiteltävistä aihepiireistä, tutustuin niiden tunnelmakirjoon sekä opin tunnistamaan ja samalla myös arvostamaan kovin erilaisia kirjoittamistyyliä. Luulen, että jo silloin – ehkä osittain tietämättäni – luin kääntäjän silmin.

Toive- tai lempikäännöksiäni:

Jokainen käänös on tietenkin erilainen. Yksittäinen tunne tai muisto sitoo minut jokaiseen, joten on hankala valita vain yksi teos ja sanoa, että tämä tässä on suosikkini. **Riikka Pulkkisen** romaani *Raja* oli ensimmäinen käännökseni, ja siinä mielessä se oli jännittävä ja haasteellinen työ. Olin opiskellut käänösteoriaa, lukenut monta kirjaa aiheesta ja kääntänyt useita lyhyitä tekstejä, mutta Pulkkisen romaanin myötä mittasin ensimmäistä kertaa voimiani kokonaisen romaanin kanssa. Muistan vielä kuinka viimeisen luvun viimeisen rivin kirjoitettuani huokaisin ja tunsin tietynlaisen kihelmöinnin selkäpiissäni.

Minna Lindgrenin ironian kääntämiseen olen kovin kiintynyt. Hänen kirjoittamistyyliäni on mielestäni niin nokkelaa ja ajoittain piikikästäkin. Sitä paitsi hänen kirjansa voi lukea niin monella tasolla. *Ehtoolehto*-trilogian kääntäminen kesti noin kolme vuotta, ja sen hahmot ovat kasvaneet nyt osaksi minun maailmaani. Oli vaikeaa antaa heidän mennä, ja ehkä en ole vieläkään onnistunut päästämään heistä kokonaan irti.

Laura Lindstedtin *Oneiron* sinkosi minut toiseen maailmaan ja uuteen minään. Olen rakastanut tätä kirjaa kannesta kanteen, sivusta sivuun ja olen yrittänyt antaa italiantielisen äänen mahtavalle Lauralle. Hänen kirjoitustyyliäni ja tarinansa ovat saaneet minut kasvamaan naisena ja kääntäjänä, minkä olen tiedostanut aivan konkreettisesti.

Sanoisin, että ehkä nämä kolme edellä mainittua ovat lempikäännökseni; ne, joita muita enemmän kannan sydämessäni. On kuitenkin olemassa monta kirjaa, jotka tahtoisin kääntää. Pidän historiallisista romaaneista ja etenkin Lapin sotaa käsittelevistä – kuten **Tommi Kinnusen** ja **Minna Rytisalón** kirjat. Lisäksi minua kiehtoo rikosromaanien kääntäminen – erityisesti sellaisten, jotka ovat visuaalisesti voimakkaita ja joissa on taitava juonenkehittely,

Yleisesti ottaen arvostan kirjoja, joissa kirjailijan ääni ja läsnäolo ovat mukana vahvoina. Mitä sitten tulee nuortenkirjallisuuteen, rakastan klassikoita kuten **Marjatta Kurenniemen** *Anneli ja Onneli* -sarjaa ja **Anni Swanin** kirjoja.

Kääntämisen ilot ja haasteet:

Italia ja suomi ovat kielinä kovin kaukana toisistaan. Italia käyttää monia elementtejä, joita suomen kielessä ei edes ole olemassa (artikkelit, prepositiot, suku, futuuri ja konjunktivi jne). Käännettävä teksti voi olla ongelmallinen myös kulttuurisista syistä; sanontojen kääntämisessä tarvitaan enemmän tai vähemmän luovuutta. Sitä paitsi suomen sarkasmi ja ironia saattavat olla joskus haastavia käännettäviä. Kaikesta huolimatta käännösprosessin aikana minulla on sen verran moninaisia keinoja käytettävissäni, että kääntäminen voi todellakin toimia siltana eri kulttuurialueiden välillä.

Hauskinta on löytää ne ratkaisut, joita minä kutsun “kahdeksanneksi nuotiksi”. Tällä tarkoitan monien osa-ainesten yhteen loksautamista: vastaavanlaista sisältöä, samantyylistä vaikutusta, samankaltaista musikaalisuutta ja rytmiä, yhdenmukaista kerronnan sävyä.

Suomalainen kirjallisuus Italiassa:

Italiassa Suomi koetaan eri tavalla kuin muut Pohjoismaat. Suomea pidetään monimutkaisempana toimintaympäristönä sekä kielellisesti että kulttuurisesti. Varmasti tämä vaikuttaa myös suomalaisen kaunokirjallisuuden asemaan Italian markkinoilla. Italiaksi julkaistaan jo paljon suomalaisia kirjailijoita, useimmiten kuitenkin kuuluisia nimiä, sellaisia, jotka ovat Suomessa lukijalistojen kärjessä tai jotka ovat voittaneet tärkeitä palkintoja. Kaiken kaikkiaan usein sekä lukijoilla että kustantajilla on halu keskittyä ns. suomalaiseen huumoriin, jota pidetään ainutlaatuisena.

Suomalaisella kirjallisuudella on kuitenkin vielä tilaa kasvaa Italiassa. Paljon on siis vielä tehtävää. Tässä tehtävässä kääntäjä on avainasemassa, koska hän toimii myös kulttuurinvälittäjänä. Kielen kautta hänellä on pääsy monenlaisiin “hiljaisiin signaaleihin”,

joita kustantajilla ei useinkaan ole mahdollisuutta tiedostaa, ja näin kääntäjä voi tuoda tärkeää lisäarvoa esimerkiksi tiettyä kirjaa arvioitaessa. Mielestäni tästä roolistaan suomesta italiaan toimivan kääntäjän pitää olla tietoinen.

Suomen kirjallisuudella on kieltämättä omanlaista charmia Italiassa ja luultavasti kiinnostusta on tulossa lisää myös *Love for the North* -trendin vanavedessä.

Olen vakuuttunut, että suomalaisen kirjallisuuden suosio täällä "Etelässä" on nousussa. Siitä on jo selviä merkkejä. Esimerkiksi Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhlavuoden kunniaksi Suomi on kunniavierasmaana *Pisa Book Fest 2017* -messuilla.

Irene Sorrentinon tuorein käännös on loppuvuodesta 2016 ilmestynyt Laura Lindstedtin Oneiron. Minna Lindgrenin Ehtoolehtotriologian kolmas osa julkaistaan italiaksi keväällä 2017.

Irene Sorrentinon käännökset käännöstietokannassamme (<http://dbgw.finlit.fi/kaannokset/>).

[Tilaa uutiskirje](#)

[Medialle](#)

[Logopankki](#)